

Na okładce: Pożar cerkwi pw. Opieki Matki Bożej w Komanicy. Fot. R. i Z. Naler.
Obok: Pożar kościoła św. Katarzyny w Gdańsku. Fot. Agencja Fotograficzna „Gazety Wyborczej”

cenne, bezcenne/utracone

Redakcja:

Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych

02-916 Warszawa, ul. Okrężna 9

tel.: (0-22) 651-53-00, (0-22) 651-75-00; faks: (0-22) 642-11-85

e-mail: biuro@oozp.org.pl

www.oozp.org.pl

Rada redakcyjna: Monika Kuhnke, Jacek Miler,
Piotr Ogrodzki, Urszula Paszkiewicz, Anna Skaldawska

Redaktor naczelna: Barbara Kobielska

Oprac. graficzne: Monika Karvázy

Oprac. stylistyczne: Krystyna Juriewicz

Korekta: Krystyna Juriewicz

Tłumaczenie: Marzenna Rączkowska

Wydawnictwo zrealizowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PROGRAM OPERACYJNY

Promocja Czytelnictwa

PRIORYTET

Rozwój czasopism kulturalnych

Wydawca: Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych

Realizacja: Stowarzyszenie Artystyczne Sztuka

Na zlecenie Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych

Nakład: 1000 egz. Zamówienia na egzemplarze prosimy kierować na adres redakcji.

W NUMERZE:

str. 3

PIOTR OGRODZKI
POŻAR ŚW. KATARZYNY
W GDAŃSKU

str. 6

PIOTR OGRODZKI
STRACONA CERKIEW

str. 8

MONIKA KUHNKE
Z RYGI DO SZCZECINA

str. 10

DOROTA JANISZEWSKA-JAKUBIAK
KOŚCIÓŁ ŚW. LUDWIKA W KRASŁAWIU

str. 14

HANNA ŁASKARZEWSKA
BIBLIOTEKA POLSKA W PARYŻU
ZBIORY UTRACONE I ODZYSKIWANE

str. 20

OPRAC. MONIKA BARWIK
KATALOG STRAT

str. 24

KATALOG STRAT
INKUNABUŁY (DRUKI XV W.)
DRUKI XVI-XVII W.

str. 25

OPRAC. MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
KATALOG STRAT WOJENNYCH 1939-1945

str. 26

JERZY SZALYGIN
INTERNETOWY KATALOG
ZABYTKÓW OSADNICTWA
HOLENDERSKIEGO W POLSCE

str. 29

JANUSZ A. MRÓZ, ANDRZEJ ZACHARSKI
KRZYŻ MALTAŃSKI W WILANOWIE

str. 32

WOJCIECH ZIÓŁKOWSKI
WZÓR CZY ABSTRAKcja?
BRYTYJSKI MODEL OCHRONY
DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO

str. 36

WOJCIECH PACZUSKI
PRAWO WSPÓLNOTOWE
DOTYCZĄCE ZWROTU, RESTYTUCJI
I REPATRIACJI DÓBR KULTURY

str. 38

ANNA SKALDAWSKA
NARZĘDZIA MAJĄCE SŁUżyć WALCE
Z NIELEGALNYM HANDLEM DZIEŁAMI
SZTUKI: UNESCO – WCO MODEL
EXPORT CERTIFICATE MODEL
DOKUMENTU WYWOZOWEGO CZ. 2.

str. 40

MIROSLAW BARWIK
ZAGINIONE ARCYDZIEŁA
SZTUKI STAROGRECKIEJ (7)
UŚMIECH ELPINIKE

str. 43

ZABYTKI POSZUKIWANE
PRZEZ INTERPOL

PIOTR OGRODZKI

POŻAR Św. Katarzyny
W GDAŃSKU

Problemy monitoringu pożarowego obiektów zabytkowych

22 maja 2006 r. wpisze się w dzieje kościoła św. Katarzyny jako dzień, w którym po raz trzeci w historii najstarszego kościoła Gdańska doszło do pożaru.

W 1905 r. uderzenie pioruna spowodowało zapalenie się kościoła. Odbudowa odbywała się między innymi ze składek publicznych. Rok 1945, koniec II wojny światowej i kolejny pożar, tym razem za sprawą żołnierzy radzieckich. Od 1947 r. opiekę nad kościołem przejęli ojcowie karmelici. Jeden z dwu polskich carillonów znajdował się właśnie tutaj. Oryginalny zespół dzwonów został zniszczony w czasie pożaru 1905 roku.

Jego następca trafił w czasie wojny na złom. Ćwierć wieku temu, Hans Eggebrecht, gdańszczanin z pochodzenia, zainicjował odbudowę carillonu. W 1998 r. odbył się pierwszy koncert na nowym instrumencie, składającym się z 49 dzwonów. W wieży kościoła mieściło się również Muzeum Zegarów Wiezowych, oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska. Spośród zabytków ruchomych, znajdujących się w chwili pożaru we wnętrzu kościoła, szczególnie cenne były fragmenty średnio-wiecznych polichromii, płyty nagrobne i epitafia (w tym epitafium Jana Heweliusza), renesansowa chrzcielnica i barokowa ambona z niedawno odnowionym baldachimem, malowidła z ołtarza głównego, w tym oryginalna wizja ukrzyżowania Chrystusa na tle panoramy Gdańska Antoniego Moellera.

Kalendarium pożaru przedstawia się następująco: **14²⁰**: Ryszard Zalewski – robotnik kładący bruk na

dzielnicy kościoła św. Katarzyny – słyszy pierwsze spadające na ziemię dachówki. Zauważa dym w miejscu, gdzie dach styka się z wieżą. Alarmuje ojców karmelitów, ale ci rzucają się do ratowania świątyni i nie zawiadamiają straży pożarnej.

14⁴⁰: Płomienie szybko ogarniają główną część dachu.

14⁵³: Dyżurny straży pożarnej odbiera pierwszy telefon o pożarze.

